

Y Pwyllgor Amgylchedd a Chynaliadwyedd

E&S(4)-06-13 papur 2

Memorandwm ar Fusnes, Menter, Technoleg a Gwyddoniaeth (BETS) – Materion Gwledig

Pwyllgor yr Amgylchedd a Chynaliadwyedd – 21 Chwefror 2013

Cyflwyniad

Ymateb yw'r papur hwn i gais a wnaed am wybodaeth ar gyfer Pwyllgor yr Amgylchedd a Chynaliadwyedd ar 21 Chwefror 2013.

1. Cyllideb atodol

Os bydd y gyllideb atodol yn effeithio ar eich portffolio, carai'r Pwyllgor wybod am unrhyw newidiadau, at fanylder lefel y BEL.

a) Pori Anghyfreithlon - £0.150m (BEL 2831)

- Mae pori anghyfreithlon yn cael effaith fawr a niweidiol ar lawer o gymunedau ac unigolion ledled y De ac yn aml, mae bygythiadau a gweithgarwch anghyfreithlon arall sy'n peri gofid i bobl yn mynd law yn llaw ag ef.
- Ond nid mater rhad yw rhoi stop ar yr arfer gwrthgymdeithasol o ollwng neu adael ceffylau i bori'n anghyfreithlon a dwyn perchenogion anghyfrifol i gyfrif. Mae'r cyngor cyfreithiol sydd ei angen i erlyn achos yn llwyddiannus yn gostus iawn. Mae'r cyrff sy'n erlyn yr achosion hyn wedi gofyn i Lywodraeth Cymru am help i ysgwyddo'r costau hyn.
- Rwyf wedi cymryd yr awenau i geisio gael atebion i'r broblem hon. Mae Llywodraeth Cymru yn rhoi blaenoriaeth iddi ac wedi cefnogi sefydlu tîm o gyfreithwyr â'r arbenigedd technegol i gynrychioli awdurdodau gorfodi. Bydd hynny'n gwneud erlyniadau'n fwy llwyddiannus ac yn arwain at arbedion maint gan y bydd llai o waith cefndir a briffio cychwynnol.
- Yng Nghaerdydd, Bro Morgannwg a Phen-y-bont ar Ogwr y mae'r rhan fwyaf o borwyr anghyfreithlon ac mae swyddogion y cynghorau lleol, yr

heddlu ac elusennau'n delio'n ddigyfaddawd â'r mater. Mae'r sector cyhoeddus (Cynghorau'r Fro a Phen-y-bont a Heddlu De Cymru) a'r RSPCA wedi cydweithio dros y 12 mis diwethaf, gan ddangos sut mae defnyddio'r ddeddfwriaeth bresennol i sicrhau gorchmynion. Drwyddynt, maent wedi gallu cymryd camau yn erbyn y masnachwyr diegwyddor sydd wrth wraidd y broblem,

- Trwy gydweithio a chyd-drefnu, mae'r cyrff gorfodi'n rhannu gwybodaeth ac mae hynny wedi arwain at ymateb cryf ac wedi helpu i ddwyn y rheini sy'n gyfrifol i'r llysoedd.
- Trwy gyd-drefnu'r agweddau cyfreithiol a chydweithio felly, gallwn sicrhau bod y rheini sy'n parhau i dorri'r gyfraith fel hyn yn cael eu herlyn a'u rhwystro rhag troseddu eto.
- Rhag ofn y caiff y broblem ei symud i rannau eraill o Gymru a thu hwnt (sy'n bosibilrwydd byw), mae gennym nawr yr arbenigedd a'r arferion gorau i'w rhannu ag awdurdodau lleol eraill iddynt allu mynd at wreiddyn y broblem.

b) Dyranïadau i/o'r Cronfeydd Canolog

Dyranïadau nad ydynt yn arian parod - £0.023m (BEL 2830)

- Mae dyranïad ychwanegol wedi'i roi i'r Gronfa Ganolog i dalu am ddibrisiant ychwanegol yn yr asedau cyfalaf ar longau pysgodfeydd.

c) Ailddyrranu Cyllidebau

- **Cynllun Datblygu Gwledig (£20.295m)** – mae'r gostyngiad yn 2012-13 wedi'i ddefnyddio i ymdrin â blaenoriaethau eraill yn y portffolio. Cafodd y gwariant ei ailbroffilio am y rhesymau canlynol:
- Daeth arian i law y flwyddyn ariannol hon mewn dau brif faes: Glastir ac Echel 3.
- O ran Glastir, mae'n hysbys i bawb bellach na fanteisiodd cymaint o ffermwyr ar y cynllun â'r disgwyl. Roedd nifer o resymau am hynny, ond y pennaf ohonynt oedd yr estyniad i'r cynlluniau Tir Gofal (heb gynnwys elfennau gwaith cyfalaf), Tir Cynnal a Tir Mynydd ac ansicrwydd ynghylch effaith diwygio'r PAC a'r elfennau gwyrdd cysylltiedig ar Glastir.
- Yn sgil pwyso a mesur Glastir, mae nifer o newidiadau wedi'u gwneud iddo i ddenu mwy o ffermwyr i gymryd rhan. Pan gytunith y Cyngor ar gyllideb yr UE, rwy'n disgwyl y daw manylion diwygio'r PAC a'r elfennau

gwyrdd, gan gynnwys beth ynddynt fydd yn cyfateb i Glastir a chynlluniau amaeth-amgylcheddol eraill, yn gliriach. Bydd hynny'n helpu ffermwyr i benderfynu a ddylent ymuno â'r cynllun.

- O safbwynt Echel 3 a'i amcan i wella ansawdd bywyd mewn ardaloedd gwledig ac arallgyfeirio'r economi wledig, cafwyd rownd i wella ac estyn prosiectau Echel 3 er mwyn eu hailbroffilio ar gyfer y dyfodol.
- **Y Cynllun Cymorth i Newydd-ddyfodiaid Ifanc (YESS) (£1,705k) (BEL 2794)** – gan mai cynllun cyfalaf yw hwn yn bennaf, rydym wedi symud yr arian o'r golofn referniw i'r golofn cyfalaf, ond gan ei gadw yn y Cynllun.

2. Llongau gorfodi'r Pysgodfeydd

Carai'r Pwyllgor wybod y diweddaraf am y broses gaffael ar gyfer y llongau hyn, gan gynnwys yr ystyriaethau rydych wedi'u gwneud fel rhan o'r broses i gael gwerth eich arian ac o ble daw'r arian i brynu'r llongau.

- Mae swyddogion wrthi'n cynllunio ar gyfer cwrdd â'r galw sydd i ddod, gan gynnwys yn sgil diwygio'r PPC a'r perygl y gallai'r Llynges a'r Sefydliad Rheoli Morol leihau'u cefnogaeth. Mae ymchwil yn cael ei chynnal i dechnoleg newydd ar gyfer gorfodi cydymffurfiaeth. Gallai hynny olygu cynnal treialon, yn ogystal â chynllunio ar gyfer asedau ychwanegol gan gynnwys ased gwell a mwy i'w ddefnyddio ar y môr.
- Mae'r cynllunio'n cynnwys ymarfer caffael i gael asedau mordwyo newydd i Lywodraeth Cymru. Mae achos busnes ynghylch yr ateb gorau wrthi'n cael ei baratoi i'w ystyried gan Weinidogion. Mae cyllideb ddangosol wedi'i dyrannu o fewn BETS ar gyfer cynnal yr adolygiad cychwynol a'r ymarfer caffael ym mlwyddyn ariannol 2013-14.

3. Cronfa ddata tagiau electronig defaid (EID)

Hoffai'r Pwyllgor wybod beth sy'n digwydd gyda'r rhaglen hon, gan gynnwys yr wybodaeth ariannol ddiweddaraf.

- Cynigiodd Llywodraeth yr Alban ein bod yn edrych ar eu system ScotEID a daeth i law i ni ei hystyried ym mis Hydref 2012. Bu'n rhaid adeiladu platfform yn annibynnol ar brif system Llywodraeth Cymru er mwyn i ni allu cynnal profion defnyddio a phroffion angenrheidiol eraillarni. Mae system ScotEID bellach yn gweithio ac rydym wrthi'n cynnal profion. Byddwn yn defnyddio'r canlyniadau i'n helpu i bwysu a mesur yr opsiynau a llunio Achos Busnes ar gyfer EIDCymru. Yn ôl cynllun y prosiect, cwblheir yr adolygiad o'r opsiynau a'r cynllun busnes cyn diwedd mis Ebrill 2013.
- Bydd yr achos busnes yn asesu'n fanwl yr holl opsiynau sydd ar gael i ni, gan gynnwys y system 'bapur' gyfredol, addasu ScotEID ar gyfer Cymru

ac adeiladu/prynu system benodol i Gymru, ynghyd â darparu costau cadarn.

- Mae gwaith wedi'i wneud i ddiffinio'r anghenion trwy brosiect Adnabod Da Byw Hwyluso'r Drefn. Mae dogfen ddrafft ar brif ofynion EIDCymru wedi'i pharatoi a'i chyflwyno i'r Grŵp Cyngori ar Adnabod Da Byw am ei sylwadau ar 8 Chwefror.
- Rwyf wedi ysgrifennu at yr Ysgrifennydd Gwladol Owen Paterson i gael addewid ganddo bod y system y mae Defra newydd ei chyhoeddi, fel system EIDCymru, yn gallu cyfnewid gwybodaeth am symudiadau dros ffiniau. Mae fy swyddogion yn pwyso ar Defra ynghylch y materion pwysig hyn a byddant yn codi'r pwnc hefyd gyda'r cwmni a ddewisir gan broses gaffael Defra.

4. Tanwariant y Cynllun Datblygu Gwledig (RDP)

Carai'r Pwyllgor wybod mwy am statws diweddaraf gwariant yr RDP ac unrhyw addasiadau sydd ar y gweill.

- Fel rhan o'r gwaith ar reoli'r rhaglen, byddaf yn gweithio gyda Phwyllgor Monitro'r Rhaglen i gynnal adolygiad trylwyr o sefyllfa ariannol yr RDP ym mis Mawrth pan fydd gennyf fwy o wybodaeth ynghylch y nifer sy'n ymuno â Glastir. Byddaf yn ysgrifennu at y Pwyllgor ar ôl i'r adolygiad gael ei gynnal.